

NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
JAVNE RASPRAVE O PRIJEDLOGU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU PRED SUDOM BOSNE I HERCEGOVINE,
U ORGANIZACIJI USTAVNOPRAVNE KOMISIJE PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE
održane 27.03.2013. godine

PREDSJEDAVALAČI
ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane dame i gospodo, pozdravljam vas u ime Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH koja u saradnji sa Ustavnopravnom komisijom Doma naroda organizira javnu raspravu o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. Pozdravljam sve prisutne u ovoj dvorani i nemojte se ljutiti što ću ja izdvojiti posebno ministra pravde, gospodina Barišu Čolaka i pozdraviti ga. Drago mi je da je on ovdje i da imamo priliku da razgovaramo, naravno ombudsmena BiH, predstavnike vrhovnih entitetskih sudova, ministarstava pravde, entiteta. Sve vas dakle pozdravljam, predstavnike međunarodne zajednice OSC-a. Neka se ne ljuti niko, ako sam nekog zaboravio, odnosno nisam posebno pomenuo.

Predstavnički dom je 43.sjednici, od 28.2.2013.godine, usvojio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, predlagača Vijeća ministara u prvom čitanju. Ustavnopravna komisija je na 39.sjednici od 12.3.2013.godine, prije razmatranja Zakona u drugom čitanju, pred nadležnom komisijom odlučila da održi javnu raspravu o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, danas, 27.3.2013.godine s početkom u 10:00 sati, u zgradi Parlamentarne skupštine BiH.

Na raspravu su pozvani predstavnici Vijeća ministara BiH, Ministarstva pravde, Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, Suda BiH, Pravobranilaštva BiH, Ombudsmeni BiH, Ministarstva pravde Federacije BiH, Ministarstva pravde RS-a, Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH, Vrhovnog suda Federacije BiH, Vrhovnog suda RS-a, Apelacionog suda Brčko Distrikta BiH, Pravobranilaštva Federacije BiH, Pravobranilaštva RS-a, šta je sa Pravobranilaštvom BiH? Niste mi napisali to ovdje pa zato pitam. Okružnih sudova u RS-u, kantonalnih sudova u Federaciji BiH, advokatskih komora Federacije BiH i RS-a i drugi pozvani gosti.

Javnim pozivom obaviještena su sva druga zainteresirana lica da mogu učestvovati u raspravi o ovom Prijedlogu zakona. Programom, ili prema programu javne rasprave, učesnicima će se obratiti prvo ministar pravde BiH, gospodin Bariša Čolak, zatim Fermin Cordoba šef Sekcije za ljudska prava Misije OSC-a u BiH, zatim sudija Vrhovnog suda Federacije BiH Goran Nezirović i drugi predstavnici Radne grupe i Ministarstva pravde. Nakon toga će uslijediti diskusija u kojoj možete da učestvujete svi. Ukoliko neko smatra da treba da bude izlagač u ovoj prvoj grupi, posebno iz Suda BiH i Vrhovnog suda RS-a ako su ovde prisutni, što se mene dakle osobno tiče, oni mogu da uđu u listu izlagača u ovom prvom dijelu. Neka se slobodno jave, ovo je prelimirano prema prijavama sekretar Komisije napisao ovdje. Pa ako želite, javite se sekretaru, bićete uvršteni u listu govornika, prije nego što se otvori rasprava.

Poštovane dame i gospodo, cilj javne rasprave je da čujemo šta se misli o jednom važnom Zakonu koji uređuje pitanje parničnog postupka, onako kako to bude bilo uređeno ovim Zakonom, kasnije će biti harmonizirano i kada su u pitanju ili je već harmonizirano kada su u pitanju entiteti, dakle Brčko Distrikt BiH. Radi se dakle o jednoj iznimno važnoj oblasti, jednom od procesnih sudskih zakona vrlo važnih i mi smo odlučili da obavimo javnu raspravu. I tako ćemo raditi kada su u pitanju u budućnosti izmjene i dopune koje su nešto većeg obima, kao što su ove svih procesnih zakona, krivičnih zakona. Mislim da je to najbolji način, najbolji metod rada. Toliko za uvod. Još jedan put vas pozdravljam.

Gospodine ministre, ja vam dajem riječ, možete se obratiti skupu. Možete za govornicom, kako god vi hoćete. Možete za govornicom, možete s mjesta, vi proberite, vi odlučite način na koji ćete se obratiti. Izvolite.

BARIŠA ČOLAK

Hvala gospodine Džaferoviću. Evo hvala na mogućnosti da vam se obratim. Prije svega želim vas sve pozdraviti, sve sudionike ove javne rasprave, kolegice i kolege. Da ne bih posebno nabrajao, samo ću se pridružiti ovim pozdravima koje vam je uputio predsjednik Ustavnopravnog povjerenstva, gospodin Džaferović.

U okviru sveobuhvatne pravne reforme koja je počela još 2003.godine u BiH, doneseni su novi zakoni o parničnom postupku u gotovo istovjetnom tekstu u entitetima i na državnoj razini 2004. a u Distriktu Brčko 2009.godine. Jedan od ciljeva reforme građanskog procesnog prava bio je donošenje Zakona koji će učiniti taj postupak što ekonomičnijim i što učinkovitijim. Navedenim zakonima uvedene su značajne novine. Do sada je pretrpio samo nekoliko manjih izmjena, pa se javila potreba da se sagledaju efekti tih promjena i tih novih odredbi. Na tu potrebu ukazali su sudci parničari u okviru redovnih edukacijskih seminara organiziranih od entitetskih centara za edukaciju sudaca i tužitelja, kao i entitetskih vrhovnih sudova koji su ovom pitanju posvetili posebnu pozornost. Misija OSS-a je u suradnji sa Visokim sudskim i tužiteljskim vijećem BiH provela projek pod nazivom „Ocjena zakona u parničnom postupku u BiH“.

U toku procjene zakona iznesen je veći broj primjedbi i sugestija koje je trebalo razmotriti i ugraditi u tekst sva četiri zakona o parničnom postupku u BiH. S ciljem usklađenog pristupa na iznalaženju najboljih rješenja formirana je radna skupina sastavljena od predstavnika ministarstava pravde BiH, entitetskih ministarstava i Pravosudnog povjerenstva Brčko Distrikta, koja je razmotrila sve primjedbe i sugestije, te odlučila o prihvatljivosti pojedinih prijedloga. Tehničku potporu u radu Radne grupe pružila je Misija OSS-a u BiH ali i potrebnu podršku angažiranjem eksperata konsultanata i to uglavno su to bili suci vrhovnih sudova iz BiH i profesori prava.

Izmjene i dopune su u potpunosti usuglašene u sva četiri zakona u parničnom postupku, osim u dijelu u kojem se Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH razlikuje od entitetskih zakona, to je ta uža nadležnost. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, odnosno ovaj Zakon o izmjenama i dopunama sadrži veliki broj odredbi kojima se vrše dopune određenih članaka, s ciljem prije svega jasnijeg i preciznijeg definiranja odredbi, kao i otklanjanja nedorečenosti na koje je ukazivano i na koje su ukazivali praktičari koji

primjenjuju Zakon. Određene odredbe su brisane ali Zakon sadrži i neke nove odredbe kojima se uređuju pojedine situacije koje trenutno nisu obrađene u Zakonu. Potreba usvajanja izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, proizlazi između ostalog i iz Odluke Ustavnog suda BiH broj: U-6/12 od 13.srpnja 2012.godine, kojom se Parlamentarnoj skupštini BiH nalaže da uskladi Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH u pogledu delegacije nadležnosti člankom 2.3.e) Ustava BiH, člankom 6. stavak 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Predmetna obveza je inkorporirana u članku 6.a) ovoga Zakona.

I evo, samo još možda par napomena, jednako tako važnih, da je u Zakon ugrađen i novi članak 231.a) koji predviđa mogućnost ponavljanja postupka u povodu odluka Evropskog suda za ljudska prava, kada ovaj Sud utvrdi povredu prava stranaka zajamčenim Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Ovo rješenje je potrebno iz razloga da se Odluka domaćeg Suda uskladi sa pravnim stanovištem izrečenim u konačnoj presudi Evropskog suda za ljudska prava, što prema postojećim odredbama nije moguće, obzirom da u sadašnjim odredbama ne postoji dakle, uporište za tako nešto, da preispitivanje ili eventualne izmjene takve odluke. Ova obveza proističe iz Preporuke R 2000-2 Vijeća Evrope kojom je sugerirano da države svojim propisima osiguraju mogućnost preispitivanja odluke. Ako je odluka Evropskog suda za ljudska prava, ako je tom odlukom je li, utvrđena povreda prava stranke.

I evo još, naime člankom 15., predloženim izmjenama dakle članka 15. kao jedno od osnovnih procesnih načela, uvodi se i pravo na suđenje u razumnom roku, kao osnovno procesno ljudsko pravo zagwarantirano člankom 6. stavak 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama.

Dakle, evo na koncu cilj izmjena, svih ovih izmjena i kao naravno i ostalih zakona o parničnom postupku, mislim na entitetske i Distrikt Brčko, prije svega jeste poboljšanje efikasnosti i kvaliteta postupka u interesu svih građana u BiH i realizacija njihovih prava ali i prava potencijalnih ulagača, kao i potpuna uskladba evo rekao sam sa predmetnom Odlukom Ustavnog suda, kao i ovom preporukom, citiranom preporukom Vijeća Evrope te člankom 6. stavak 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama.

Ja znam da će razloge dodatne i pojašnjenja naravno, da će to učiniti cijenjeni eksperti i suci i profesori koji su radili na ovim izmjenama i dopunama i možda evo na kraju ukoliko bude, a vjerovatno će biti i određenih poboljšanja u predviđenim rješenjima koji budu izneseni eventualno na današnjoj raspravi, trebalo bi opet po mom sudu, ponovo napraviti uskladbu sa ovim entitetskim zakonima. Tu bi vjerovatno trebao nekakav kraći rok, o čemu se treba dogovoriti, evo možda i na dašnjoj javnoj raspravi, jer je vrlo, vrlo bitno da svi ovi zakoni budu harmonizirani.

Hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala bama gospodine ministre.

Dužan sam da vas obavijestim da ovu javnu raspravu prate od ukupnog saziva ili sastava, aktuelnog saziva Parlamenta BiH Parlamentarne skupštine, dakle oba doma, koleginica Nermina Kapetanović, ona je delegat u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH i zastupnici u Predstavničkom domu, osim mene, gospodin Lazar Prodanović, on je član Ustavnopravne

komisije, gospodin Beriz Belkić, član Predstavničkog doma i gospodin Zijad Jagodić. Dakle to su ljudi od ukupno 57 koji će donositi odluku o ovom Zakonu. A ovo govorim zbog toga što sve što danas bude ovdje kazano, a neko smatra da treba da bude amandman, zastupnici naravno to mogu uraditi samoinicijativno, a od vas neko ukoliko smatra da to treba da bude amandman, treba da razgovara s nekim ili od ovih 57 zastupnika da to preuzmu kao svoje amandmane ili sa Ministarstvom pravde koje također ima pravo na svoje amandmane kao predlagač.

Mi smo u toku postupka, dosadašnjeg postupka po ovom Zakonu parlamentarne procedure, dobili jednu intervenciju od strane Suda BiH i ja sam samo zbog toga što su rokovi tada bili takvi, to uzeo i pretvorio u svoje amandmane, što ne mora nužno značiti da odražava stav Suda BiH. Te dvije stvari mogu biti jedno, a mogu biti potpuno različito, dakle da odmah, budući da je bila neka, jedna od primjedbi na sjednici Ustavnopravne komisije te vrste, ja sam dužan da ovo pojasnim. Dakle, to moji amandmani ne moraju nužno odražavati stav Suda BiH, niti stav Suda BiH se može nužno poklapati sa mojim amandmanima, a ja sam to uradio samo zbog toga što je bila brzina i zadnji dan roka, da bi to, da bi imali proceduralne pretpostavke da o tome raspravljamo.

Sada pozivam, imaćemo dakle rok od 15 dana nakon današnje javne rasprave ministre, u kojem će biti moguće ulagati amandmane, a tek nakon isteka 15 dana od današnje javne rasprave, mi ćemo to staviti u drugo čitanje na sjednicu Komisije i o tome donijeti odluku. Takva je procedura, takav je Poslovnik, je li tako sekretaru?

Eh, pozivam sada Fermina Cordobu, predstavnika Misije OSC-a u BiH, da se obrati učenicima skupa. Izvolite. Izađite za govornicu. Mislim da vam mikrofona ne radi ili neka vam daju mikrofona ovaj što nose. Ja mislim da režija, režija dajte nam mikrofona ovaj što se, e tako, odlično. Znači režija je uradila svoje. Sekretaru dajte.

FERMIN CORDOBA

...predsjednik poštovanje. Dame i gospodo podrazvaljam vas.

Zadovoljstvo je biti ovdje i vidjeti značajan napredak u približavanju različitih zakona o parničnom postupku u ovoj zemlji Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava, tačnije članu 6. Evropske konvencije. Gospodine predsjedavajući, hvala vam što ste dozvolili OSC-u da podijeli svoj stav i mišljenje o ovom značajnom procesu.

Ustav BiH propisuje da će BiH biti demokratska država koja se pridržava vladavine prava i zahtijeva od državnih i entitetskih vlada da osiguraju poštivanje međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ostvarivanje ovih ciljeva ovisi o jakom, efikasnom, nepristranom i neovisnom pravosuđu i dobro koordiniranom pravosudnom sektoru. Koncept koji je blisko povezan sa onim što sam prethodno rekao su standardi pravičnog suđenja koji proizilazi iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda a koji su takođe primjenjivi i u parničnom postupku.

Poštivanje ovih standarda je od velike važnosti jer se i mnoga druga ljudska prava ostvaruju putem parničnog postupka, kao što su pravo na zaposlenje, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, socijalne usluge i jednako postupanje. Pa prema tome, mogu biti izostanka pravičnog suđenja, npr. zbog dužine trajanja postupka. 2003. su označile veoma relevantne

promjene u pravnom sistemu BiH, kao što su restrukturiranje sudskog sistema, ponovno imenovanje sudija, usvajanje novih krivičnih materijalnih parničnih zakona, kao i ono što je veoma relevantno za današnju sjednicu, a to je donošenje novih zakona o parničnom postupku u Federaciji, RS-u, kao i kasnije u Brčko Distriktu.

Pravna nauka i doktrina Evropskog suda za ljudska prava tumači da član 6.stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava uključuje širok spektar elemenata koji čine pravo na pravično suđenje, kao što su npr. pristup sudu, pravna pomoć i savjet, jednake mogućnosti odbrane, javna saslušanja, pravično saslušanje, pravo na dokaz, sud uspostavljen u skladu sa zakonom, nepristranost i nezavisnost, razumno vrijeme trajanja postupka, efektivna provedba presuda, zabrana proizvoljnosti itd.

Naše pitanje je ustvari bilo u kojoj mjeri ovi zakoni koji su tada usvojeni u sebi sadržavaju ono što doktrina i pravna nauka Evropskog suda za ljudska prava tumači? U razgovorima sa pravnim ekspertima, stručnjacima iz BiH mi smo shvatili da je postojao određen prostor za približavanje ovih zakona članu 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Uzimajući u obzir potrebu da se razmotri primjena prije svega entitetskih zakona o parničnom postupku kao i potreba da se uspostave efikasni i učinkoviti zakoni koji su usaglašeni sa međunarodnim standardima, Misija OSC-a je u saradnji sa Visokim sudskim i tužilačkim vijećem BiH 2011.godine završila projekat pod nazivom „Procjena Zakona o parničnom postupku BiH“.

Mi nismo željeli sami da identifikujemo te pravne praznine koje smo uočili analizirajući zakone, već smo radije izradili jedan upitnik koji je dostavljen sudovima koji se bave parničnim postupcima i kao rezultat tih upitnika, mi smo ustvari iskoristili njih kao materijal za izradu izvještaja. Rezultati koje smo dobili kroz ove upitnike su raspravljani na dva okrugla stola koji su održani centrima za obuku sudija i tužilaca a na kojima su učestvovali predstavnici 38 sudova, predstavnici entitetskih advokatskih komora, te advokati iz entiteta. Važno je naglasiti da se ovaj projekat naročito fokusirao na jasnost odredaba Zakona o parničnom postupku i njihovu primjenu u praksi.

Misija je 2012.godine pružila podršku ministarstvima pravde BiH, Federacije, RS-a, Brčko Distrikta da razotre pokretanje odgovarajućih aktivnosti u okviru njihovih nadležnosti, kako bi unaprijedili zakone i njihovu primjenu i to na osnovu procjena iz 2011. Ideja je bila da se zajednički evaluiraju identifikovani problemi u odredbama, kako bi se pripremili konkretni prijedlozi amandmana na zakone, te inicirale procedure za usvajanje ovih izmjena pred relevantnim zakonodavnim tijelima. Narodna skupština RS-a 2012.godine je usvojila radni plan kojim je predviđeno usvajanje Zakona o amandmanima na Zakon o parničnom postupku. Ja kako shvatam, sličan plan je predviđen i u Federaciji BiH.

Prema tome, 2012.godine OSC u saradnji sa nadležnim institucijama na državnom i entitetskom nivou podržao je održavanje tri sastanka ekspertne grupe. Ovim sastancima se razgovaralo o Izvještaju objavljenom 2011.godine kako bi se podstakla debata o amandmanima na zakone. Ministarstvo pravde BiH je koordiniralo uspostavljanje i rad radne grupe. Članovi te grupe su imenovali entitetska ministarstva pravde i Ministarstvo pravde Brčko Distrikta. Gospodine ministre, hvala vam ha to.

OSC misija je sretna, bila je zadovoljna što je mogla ovoj radnoj grupi pružiti stručnu podršku nagažujući konsultante, sudije i profesore od kojih su neki danas prisutni ovdje. Zadatak radne grupe je bio da pripremi dokument sa prijedlogom amandmana na relevantne zakone. Ovaj dokument je završen u oktobru a već u decembru 2012.godine, bio je dostavljen ministarstvima pravde na državnom, entitetskom kao i Sudskoj komisiji Brčko Distrikta. Cilj je bio da se pomenutim dokumentom pomogne ovim tijelima u izradi usaglašenog Nacrta prijedloga amandmana na zakone.

Kao rezultat rada ove radne grupe, mi danas imamo pred Parlamentarnom skupštinom BiH Nacrt zakona o amandmanima na Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH, te Nacrt zakona o amandmanima na Zakon o parničnom postupku pred Narodnom skupštinom RS-a. A isto se očekuje da će učiniti i Federacija BiH, tokom ove godine. Ovaj zakonodavni proces je značajan kako zbog ispunjavanja obaveza BiH u domenu ljudskih prava, tako i zbog tekućih procesa strukturalnog dijaloga za pravosuđe koje predvodi EU. Takođe onoliko koliko sam ja obavješten, predstavnici EU i njihovoj bazi u Briselu su zadovoljni da vide progres u ovoj problematici i da se odvijaju rasprave o tehničkim pitanjima vezano za izmjene.

Prije nego što završim želio bih da iskoristim priliku, da se zahvalim institucijama BiH za njihovu predanost osiguravanju potpune implementacije standarda pravosudnog sistema. U tom smislu, Nacrt ovog zakona ostavlja prostor za pozitivne zakonske promjene, a sve u korist izgradnje efikasnog, profesionalnog, kvalitetnog pravosudnog sistema u BiH. Iza Nacrta ovog zakona stoji rad kojem su doprinjeli državna i entitetska ministarstva pravde, Visoko sudsko i tužilačko vijeće, centri za obuku sudija i tužilaca RS-a i Federacije, uredi javnih pravobranilaca, advokatske komore RS-a i Federacije, te određeni broj sudija, praktičara koji se posebno bave ovom temom.

Još jednom, hvala vam puno.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala i vama na ovom izlaganju.

Sada pozivam gospodina Gorana Nezirovića, sudiju Vrhovnog suda Federacije BiH, da se obrati. Dajte mikrofonski mikrofon gospodinu. Dakle, možete i za govornicu, možete, možete za govornicu. Dakle, umjesto sudije Vrhovnog suda, govoriće profesorica, pa se vi izvolite predstaviti profesorice, ja vas molim.

RANKA RAČIĆ

Uvaženi gospodine ministre, cijenjeno predsjedništvo, predstavnici države BiH, predstavnici i sudionici prava i pravne misli, poštovane sudije. Ja sam profesorica Ranka Račić, profesor sam na Pravnom fakultetu u Istočnom Sarajevu i na Pravnom fakultetu u Banja Luci. Profesor sam građansko procesnog prava.

Ovaj put sam učestvovala u izmjenama, odnosno u davanju prijedloga za izmjene Zakona o parničnom postupku. U ime radne grupe sudaca Vrhovnog suda, gospodina Nezirovića i gospođe Stake Gojković i u moje lično ime, zahvaljujem se OSC-u koji je pronašao, meni se barem čini

pravi put da se nešto uradi na Zakonu o parničnom postupku, koji se evo 10 godina primjenjuje na području BiH, slobodno mogu reći u jednini, jer ovaj Zakon je u najvećem broju odredaba usaglašen, skoro u potpunosti je usaglašen za razliku od nekih drugih zakona, gdje imamo strahovito šarenilo i velike probleme za sudije parničare, kada primjenjuju ovaj Zakon.

Kada su u pitanju moji uvaženi predhodnici su skoro sve rekli kako je tekao rad, kako je nastala radna grupa, šta je radio OSC, ja samo mogu još jedan put da se zahvalim njima, ali ja ću kao ekspert za građansko procesno pravo u ime mojih kolega iz radne grupe, naravno iz ministarstva, oba ministarstva, Ministarstva pravde BiH reći kako smo krenuli u izmjene Zakona o parničnom postupku.

10 godina nije veliki period da se ocijeni domet jednog zakona o parničnom postupku, ali je solidan period da se kaže kakve su odredbe postojećih Zakona koje su na entitetskom nivou donesene 2003.godine, pred Sudom BiH 2004. i pred sudom u Brčko Distriktu 2009.godine. Ovaj Zakon iz 2003. odnosno 2004.godine, bio je suštinski nov zakon u odnosu na zakonska rješenja bivše nam savezne države i možda je BiH najmanje se držala onih rješenja kojih je imao Zakon o parničnom postupku bivše SFRJ u odnosu na druge zemlje koje su nastale disolucijom bivše savezne države, kao napr. što je to radila Hrvatska i Slovenija. Oni su zadržali mnogo više rješenja a mi svi ovdje znamo, ovo nije čas za studente, da naš Zakon o parničnom postupku je bio prevod austrijskog civil proces ornunga i mi smo baštinili dobra rješenja evropskog kontinentalnog postupka. Zakone iz 2003.godine su doneseni uz jako učešće i pomoć inostranih eksperata i osnovni problem, osnovni nedostatak i osnovna primjedba na naš Zakon, bila je da je to pretjerano spor, pretjerano se sporo pruža pravna zaštita. A mi znamo, da ko brzo daje, dvostruko daje i upravo ocjena radne grupe je bila da je Zakon riješio određene probleme, ali da su se prilikom izmjena tih reformskih godina zakona, da su se potkrale i određene greške.

Znači mi smo krenuli, Prijedlog zakona zasnovan je na starom zakonskom tekstu. Znači apostrofirali su se samo oni problemi koji su stvarali problem u sudskoj praksi i ja mislim ako se usvoje izmjene Zakona o parničnom postupku, da će ove biti izmjene samo jedan korak naprijed na dugom putu kojim ide BiH da dobije zakonit, pravilan postupak i efikasan postupak. Jer reforma jednog zakona mora pozitivno da odgovori na tri cilja. A to je legalitet odluke, efikasnost i ekonomično postupanje. S tim u vezi mi smo napravili određene izmjene u uvodnim načelima kao što je već uvaženi gospodin ministar i predstavnici iz a OSC-a primjetili, mi smo uveli načelo suđenja u razumnom roku. Zatim pojačali smo načelo dispozicije, što je cilj i što je preporuka Savjeta Evrope da parnični postupak mora biti postupak koji mora da se odvija po načelu dispozicije i tu ne bi trebalo da bude nekog upada od strane Suda, odnosno oficijelnih ovlaštenja. Zatim krenuli smo na raspravno načelo. Takođe smo pojačali ulogu stranaka, kada je u pitanju raspravna maksima.

Što se tiče postupka kada je pred prvostepenim sudom, osnovni problem koji se, radna grupa je primjetila jeste kada su u pitanju problem dostavljanja. Ali problem dostavljanja nije samo problem na području BiH, nego je problem dostavljanja u ovim zemljama koje su nastale raspadom SFRJ. Svi imaju jako veliki problem dostavljanja, odnosno ja mislim da nije loš zakonski tekst, koliko je loša primjena Zakona. Mi smo ljudi na ovim područjima koji jako dobro znamo da izmanipulišemo zakonsku odredbu i onda se kada je u pitanju dostavljanje, gledali smo

iz zemalja u regionu i pokušavali da spriječimo zloupotrebe koje mogu da se jave kada je u pitanju dostavljanje.

Kada se krene malo dalje u donošenje presuda, jedan od problema bila nam je presuda zbog propuštanja. Ali u ovim amandmanima primjetila sam da ima, da je zainteresovana stručna i pravnička javnost za presudu, zbog propuštanja, ali ne smijemo zaboraviti da je to sankcija za dužnika koji nije odgovorio na tužbu. Znači i ona se tako mora posmatrati. Jer ovaj Zakon u odnosu na prethodne zakone, mnogo je strožiji zakon. Znači mnogo su strožiji rokovi, mnogo su strožije posljedice. Iz ovoga Zakona izbačena je ona socijalistička komponenta, gdje se treba zaštititi tuženi ukoliko, a kasnije i dužnik, što smo mi imali problema. Prema tome činjene su određene izmjene kada je u pitanju presuda zbog propuštanja, takođe dopunska presuda, što je jako bitno. U Zakon je uvedeno sporno pravno pitanje i meni je izuzetno drago da nije bilo nekih velikih amandmana. Ako sam ja dobro iščitala, čini mi se da sam čitala jako pažljivo, nije bilo amandmana na sporno pravno pitanje koje je od velikog značaja za područje BiH, to govorim i za entitete, Distrik Brčko i državu BiH. Pa i, radili smo izmjene na dopunskoj presudi. Mislimo da je trebalo da se rade određene izmjene. A kada je u pitanju postupak po žalbi, ja moram da kažem da smo tu intervenisali. Tu je radna grupa, sekretar ja mislim Ministarstva pravde rekao evo opet bitne povrede parničnog postupka. Da, bitne povrede parničnog postupka, ali na mnogo drugačijim osnovama. Taksativno su navedene ali samo na najteže, suda pazi eksoficio, da bismo imali zakonitu i pravilnu odluku.

Takođe, molim vas kada su u pitanju postupanje suda u žalbenom postupku. Pravili smo tu određene korekcije. Neke smo odredbe dotjerivali, ja bih rekla da smo mi na staru podlogu samo navukli novu reformsku podlogu, a ne da se radi o jednom novom zakonu. Kada su u pitanju znači ove povrede postupka, mi smo ih taksativno naveli. Rekli smo ustvari riješili smo pitanje samo ono koje se pojavljivalo kroz praksu sudova, šta će se desiti ako se pojavi povreda, kako će sud da reaguje u tom slučaju. I ja mislim, za rad efikasnosti i brzine u postupku, mi smo zabranili višestruko ili višekratno ukidanje prvostepene presude. Jer drugostepeni sud vrlo često strpa pod određeni razlog, kaže da se radi o nečemu drugom i vrati presudu na ponovno raspravljanje, odlučivanje i izviđanje. Prvostepeni sudija nekada poslušava drugostepeni sud a nekada ne, dostavi ili ispravi određene greške, ali napravi drugu grešku. Drugostepeni sud molim vas ukine i to ide do beskonačnosti. Poštujući principe i smjernice iz Savjeta Evrope i preporuke, mi smo razmišljali koliko drugostepeni sud može puta da ukine prvostepenu presudu. Mi smo došli do zaključka da je to jedanput dovoljno i najviše smo strijepili od ove odredbe. Jer mogu nam reći predstavnici znači i političke vlasti i sudije drugostepenog suda da kažu pa molim vas lijepo, mi ćemo se sada biti sudeći sud a ne sud kontrole. Ja mislim na ovako kako je Zakon uređen, da će se pojačati disciplina. A drugi razlog koji je mene, sa kojim sa ovome rješenju prilazila jako bojažljivo, jeste šta ako dođe do, ako je pogrešno činjenično stanje utvrđeno, hoćemo li imati pravo na žalbu u ovome slučaju. Sudije cijenjene vrhovnih sudova su mene ubjedile i sve smo to, da oni ni sada nisu, kada je pogrešno utvrđeno činjenično, odnosno nepotpuno, vraćali, već su preinačavali. Ja neću inekstenzo ove predloge obrazlagati u interesu da bi se oni podržali. To ja prenosim samo mišljenje radne grupe i moram da vam kažem, a to su primjetili i predstavnici OSC-a. Jako smo bili jedinstveni u ovim izmjenama. Nijedno rješenje nije zacementirano. Spremni smo da o svakom rješenju razgovaramo i damo svoj sud i naravno, molim vas ova javna rasprava upravo tome i služi, da se određeni prijedlog učini još boljim.

I na kraju molim vas kada su u pitanju vanredni pravni lijekovi, uvaženi gospodin ministar je primjetio da smo mi sada Odluku Suda u Strazburu stavili kao Odluku koja može da bude razlog za ponavljanje postupka. Tu sam vidjela da imamo amandman, da se kaže da je jako široko postavljeno, moguće da bi tu možda trebali nešto da radimo, da taj okvir suzimo, jer ako bi postavljali na da može svaka stranka da izjavi kada je povrijeđena, bojim se da ne bismo uveli tu precedentno pravo. I tu moramo jako da pazimo. Nažalost, mi smo zemlja koja je sklona reformama, a svaka reforma je neizvjesnost i nesigurnost za sudiju. Posljednjih dana radim nešto na izmjenama Zakona o vanparničnom postupku Austrije. Samo da vam kažem, oni su imali Zakon o vanparničnom postupku 1845. Velike izmjene su učinili 2006. Ovo je za BiH iluzija ali nadamo se da ćemo poboljšati ovim izmjenama zakonski tekst.

Zahvaljujem.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Profesorice, hvala vama na ovom izlaganju. A biće kasnije vjerovatno i nekih pitanja i potrebe da se neke stvari detaljnije još pojasne.

Da li imamo, dakle ovo je u ime radne grupe, je li tako, oba entitetska vrhovna suda. Sada Sud BiH, izvolite gospođu Jašarspahić, a nakon toga se pripremite vi iz Ministarstva pravde RS-a. Izvolite.

ŠIDA JAŠARSPAHIĆ

Dobar dan i poštovanje svim prisutnim. Ja sam Šida Jašarspahić, sudija Suda BiH. Kako ste vidjeli da je tema dnevnog reda javna rasprava o Nacrtu zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. I uvodni dio je uglavnom bio ono što se odnosilo na aktivnosti radi izmjena i dopuna entitetskih zakona. To je dobro. međutim, mi u tim izmjenama Zakona o parničnom postupku uglavnom nismo konsultovani. Mislim na Zakon o parničnom postupku koji se primjenjuje pred Sudom BiH.

Ja sam i na prošlom sastanku uputila primjedbe u tom smislu i bez obzira na komentare ja i dalje ostajem pri onome što je stav sudija Suda BiH. Ovo je naš zakon, ovo je naše sredstvo rada, mi smo najzainteresiraniji da odredbe ovog Zakona budu jasne, određene i primjenjive. I ako su takve, otvara se put za brzo i efikasno pružanje ugroženom prava. Ja sam slučajno saznala od kolega za ove aktivnosti izmjena i dopuna entitetskih zakona i onda sam dala svoj neki doprinos jer sam bila i na sastancima u Banja Luci i bila sam na prezentaciji urađenog materijala uz pomoć OSC-a kome se ovom prilikom i ja zahvaljujem, ali ipak na neki način primjećujem da nisu uvažene neke naše primjedbe. Ja sam i tada u Banja Luci kazala da pored entitetskih zakona postoji i Zakon o parničnom postupku koji se primjenjuje na nivou države, i da smo mi itekako zainteresirani da učestvujemo u tim istim aktivnostima ali koje se odnose na specifičnosti našeg Zakona. To sam isto tako javno kazala i kada je bila prezentacija urađenog materijala.

Mi smo pokazivali itekako veliko interesovanje za izmjene i dopune i Zakona o Sudu BiH i Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, jer smo u više navrata ukazivali i Ministarstvu pravde i Visokom sudskom i tužilačkom vijeću na neke nelogičnosti, što se tiče Suda BiH. Građansko pravo da tako kažem, na Sudu BiH je u okviru Upravnog odjeljenja. To nema ni u

jednom sudu. Mi smo ima možda 3-4 godine pokretali inicijativu da se izmjeni Zakon o Sudu BiH u smislu da se uvede građansko odjeljenje. Gro predmeta o kojima rješava građansko odjeljenje, je upravo tu. Nije to usvojeno. Evo i sada kada su urađene ove izmjene i dopune, mi smo posljednji prijedlog naš uputili Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, negdje u novembru 2011.godine. I jasno smo stavili do znanja da želimo kao struka, kao oni koji neposredno primjenjuju taj zakon, da učestvujemo u tom procesu. Nismo nikada pozvani. Međutim, ovo sve što sam govorila, što sam na neki način ukazivala na propuste je ispravljivo, itekako ispravljivo, imamo vremena da to uradimo.

Stav je Suda BiH apsolutno podržavamo sve ono što je urađeno u pogledu prijedloga izmjena i dpuna entitetskih zakona. Dakle, u onom dijelu koji se odnosi na opšta načela, na ulogu stranaka u parničnom postupku, odnosno prava i obaveze stranaka, zatim pravne lijekove, posebno ono dozvoljeno... revizije i ono sve ostalo, ali svakako treba uvažavati specifičnosti Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. Ja sam usput sa kolegicom uvaženom profesoricom Rankom pričala i ona je malo iznenađena što nije neko učesvovao ispred Suda i ja mislim da bi trebali u ovom nekom periodu, ako to bude 15 dana, kao što je predsjedavajući predlagao, da mi sjedemo pa da izanaliziramo sa profesorima građanskog prava, te naše specifičnosti. Upravo zbog onoga što mi imamo, ne znam Upravno odjeljenje, a u tom Upravnom odjeljenju je i građanska parnica. Mi imamo nekih između nas nejasnoća, ne što mi to ne znamo protumačiti, nego su takvi zakoni kakvi jesu, pa se prepliče šta je to nadležnost Upravnog odjeljenja a šta je to nadležnost građanskog odjeljenja. Primjera radi, prava službenika. U interesu je jednakosti građana na području BiH da se zaista i ovo je momenat, izvrši harmonizacija svih procesnih zakona koji se primjenjuju u sudovima BiH. Dakle harmonizacija u onom smislu, ona opšta načela stranke, pravni lijekovi i tako, a onda svakako da nađemo najbolja rješenja za ove specifičnosti Suda BiH. Jer znate kako je, ima ona narodna – Bože mili čudne pravde, jedni zakoni s ove strane rijeke, a drugi zakoni s one strane rijeke. Mi ne bismo željeli tu situaciju.

Hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala gospođo Jašarspahić.

Sada pozivam gospodina Nikolu Kovačevića, pomoćnika ministra pravde, ako se ja ne varam, ako nisam pogriješio? Izvinjavam se ako sam pogriješio, da se obrati. Ispravite molim vas.

NIKOLA KOVAČEVIĆ

Jes da sam Nikola Kovačević, ali nisam pomoćnik već savjetnik ministra pravde.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Samo izvolite.

NIKOLA KOVAČEVIĆ

To je mala ispravka, evo dozvolite da vas pozdravim u svoje ime i u ime ministra pravde Gorane Zlatković, posebno se zahvaljujem Vama, gospodine predsjedavajući, što ste pozvali nas na ovu javnu raspravu i sa velikim zadovoljstvom sam se odazvao na ovaj poziv i mislim da je ovo

dobra stvar da se, dakle, raspravlja o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, koji je evo istovremeno i predmet rasprave i na nivou entiteta i na državnom nivou. Mislim da se radi zapravo o jednom vrlo važnom zakonu, ja neću govoriti danas ništa kao ekspert iz oblasti prava, jer to ustvari i nisam, a poslije uvažene profesorice Račićke vrlo je teško bilo šta novo reći. Ali evo ja zapravo koristim priliku kao član te redne grupe da se prvenstveno zahvalim uvaženim sudijama Staki Gojković sudiji Vrhovnog suda RS-a, zatim sudiji Goranu Neziroviću sudiji Vrhovnog suda Federacije BiH i našoj dragoj profesorici Račić Ranki, koji su zapravo dali ogroman doprinos na izradi ove radne verzije Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku. Ja sam imao tu sreću da radim i na osnovnom tekstu Zakona i na izmjenama i dopunama ovog Zakona i evo samo malo da vas podsjetim kako je to teklo, malo me je podsjetio uvaženi ministar Čolak, kad je rekao da smo mi reformu započeli, reformu pravosuđa sa Zakonom o parničnom postupku. Ja to potvrđujem i konstatujem ovako, da smo mi zapravo istovremeno radili na Zakonu o parničnom postupku i Zakonu o izvršnom postupku, to su dva, dva brata zakona i zapravo smo u tim zakonima uveli mnoge izmjene i dopune u odnosu na zakone koji su važili do tog momenta. Evo recimo samo neke napomene, ovaj, ja znam da vi to svi dobro znate, ali hoću da kažem kakva je bila akcija izvršnih organa, odnosno vlada i parlamenata kad smo usvajali te zakone.

Naime, Zakon o parničnom postupku mi smo radili isto zajedno sa, sa stručnjacima i sudijama, u saradnji sa Nezavisnom komisijom, to su takođe bili eksperti iz međunarodne zajednice, a ta je Komisija bila u sastavu tada Visokog sudskog i tužilačkog savjeta. I ono što je bitno za taj momenat je to, dakle ukinuli smo to načelo materijalne istine, s kojim sam se ja vrlo teško rast'o, a kad smo raspravili ... načelo onda mi je to zapravo djelovalo ovako malo nedovoljno argumentovano i plašio sam se da ćemo možda otići u neakve druge vode. I sjećam se kad smo obrazlagali taj zakon, ovaj na Vladi i na Narodnoj skupštini, kad smo govorili o tom pripremnom ročištu, pa da će biti ročište u roku od 30 dana pripremno, pa ročište za glavnu raspravu u daljem roku od 30 dana, pa da će sudija morati uraditi odluku u daljem roku od 30 dana, dakle rok, taj rok od 30 dana kad je riječ o izradi odluke je bio prekluzivni rok. Zatim, da će Okružni sud morati donijeti odluku po žalbi u roku od 45 dana, pa smo takođe uredili iz kojih razloga drugostepeni sud može ukinuti prvostepenu presudu itd. itd. Moru vam reći da je to bila izuzetno, izuzetno pozdravljeno i tad su i članovi Vlade i članovi Parlamenta rekli da je to zapravo prava reforma. I mislim kad gledate sad iz ovog ugla onda možemo mi ipak konstatovati da je taj zakon, sada važeći Zakon i o parničnom postupku i izvršnom postupku zapravo dali izuzetno dobre rezultate. Ali evo, dakle došli smo u, na bazi iskustava primjene tog zakona u zadnjih desetak godina do konstatacije da bi trebalo izvršiti neke pomake, nešto mjenjati u tim sada važećim zakonima. Dakle, mi smo kao članovi radne grupe, opet kažem zahvaljujući sudijama i uvaženoj profesorici Račićki, dakle vodili računa da ono što predložimo u budućim izmjenama, odnosno izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ugradimo sve savremene standarde iz zemalja EU i poredili smo to sa zemljama iz okruženja. Tako smo mnoge institute ugradili baš zahvaljujući tim iskustvima i preuzimanjem određenih rješenja iz zemalja EU. Ja samo ovako, možda malo i u šali rekao – ako BiH u nekom periodu bude kandidat za EU, čini mi se da će ovaj zakon ako ga usvojimo ovakvog možda proći da ga i ne menjamo, jer smo ga, zapravo ga sad radimo po najsavremenijim standardima, dakle ne znam šta ima u zakonima nekih zemalja EU koji nije sad obuhvaćeno ovim Zakonom. Možda to malo previše hvalim, ali ja imam osjećaj da je to tako.

Dakle, neću ovaj, neću pričati ništa o Zakonu posebno, sem evo recimo ova, ova dva instituta kad je riječ o spornom pravnom pitanju, to je jedan institut kojeg smo uveli, on je vrlo važan iz tog razloga što bi vrhovni sudovi entiteta zauzimali određene pravne stavove za neka sporna pitanja koja bi pokretali osnovni sudovi. I ovo što je profesorica takođe istakla, a što je takođe pozdravljeno, da okružni sudovi kao drugostepeni sudovi mogu samo jednom ukinuti prvostepenu presudu. Dakle, ako se isti predmet nađe po žalbi drugostepeni sud bi morao preduzeti sve zakonom predviđene radnje da donese konačnu odluku.

O drugim institutima neću pričati, ali ono što je evo sad, da vam kažem vezano za RS, mi smo dakle posle radne verzije uradili Zakon, išli smo na Vladu, Vlada ga utvrdila u formi nacrti i bili smo na Narodnoj skupštini, Narodna skupština je raspravljala o Zakonu, bilo je tu ovako interesantnih rasprava, međutim on kao predlog je prihvaćen. I Narodna skupština je donijela zaključak da se u roku od 60 dana od dana utvrđivanja nacrti obavi javna rasprava i mi ćemo tu javnu raspravu održati verovatno u prvoj polovini sledećeg meseca. Dakle, druga stvar koju smo dogovorili sa OSCE-om i evo koristim priliku da se i njima zahvalim jer su nam zapravo pomogli da poslije te javne rasprave sastane se ova naša simpatična radna grupa sa ovim uvažanim sudijama i profesoricom i da jednostavno razmotrimo sve primjedbe i sugestije koje imamo i sa sjednice Narodne skupštine i koje ćemo dobiti i sa javne rasprave. Uz napomenu da nam je Vrhovni sud RS-a dostavio neke svoje sugestije, oni su zapravo uložili dobar trud, oni su analizirali gotovo svaki član izmjena i dopuna i dali su komentar na sve članove, s napomenom da su neke predloge strašno podržali, negdje su sugerisali da se nešto malo poboljša tekst, ali uglavnom mogu reći da su podržali predložena rešenja iz ovog teksta koji je ponuđen. Dakle, da ćemo mi posle javne rasprave razmotriti sve primjedbe i sugestije, formirati predlog u Ministarstvu pravde, ići na Vladu i ja očekujem, možda malo, možda malo to preambiciozno, ali za nekih mesec i po dana do dva da bi mi mogli ići sa predlogom na Narodnu skupštinu, tako da vjerovatno ćemo mi to završiti u nekom roku razumnom kao što ima taj rok i u Zakonu o parničnom postupku, da se presuda donese u razumnom roku evo i mi ćemo zakon donijeti u razumnom roku.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama na ovom izlaganju.

E sada izvolite ko želi da govori, svi mogu da govore, naravno svi ste pozvani. Dok se neko ne odluči da govori, ja ću postaviti samo nekoliko pitanja, zamolio bih Ministarstvo pravde ili ukoliko postoji volja od eksperata, mislim na ove ljude koji su izlagali do sada da daju odgovor na ta pitanja.

Moje pitanje se odnosi prije svega na član 4. izmjena i dopuna Zakona koje se odnosi na izvorni tekst, dakle odnosi se na osnovni tekst na član 6. osnovnog teksta Zakona, dakle ovim članom 4. se predviđa dodavanje novog člana 6.a. koji bi glasio – Ako sud zbog isključenja ili izuzeća sudija ne može postupati, sud će cijeliti mjesto prebivališta tuženog i obavjestiti o tome Vrhodni sud Federacije BiH, Vrhovni sud RS-a ili Apelacioni sud Distrikta Brčko BiH, koji će odrediti da u tom predmetu postupa drugi nadležni sud. I ovo je ono što je bilo vezano za Odluku Ustavnog suda, koliko se ja sjećam, ministre. Ja bih zamolio da se ovdje malo šire elaborira ovo rješenje, da se iznesu iskustva i iz drugih država i u ..., mi nemamo Vrhovnog suda na nivou BiH, a postoji Sud BiH kao sud na nivou države, je na nivou države sud specijalnih nadležnosti jel', ne

postoje drugi sudovi – Kako je riješeno kada se sve sudije, recimo, nekog suda u državi koja ima Vrhovni sud ili nekog najvišeg suda nađu u stanju da moraju biti izuzeti, kao što je bilo, ovo je bilo predmet, kako je to riješeno u drugim zemljama, da li to, da li se to prenosi na neke druge sudove da to odlučuju? Kako dakle, kažite nam ta iskustva da bih mogli da zauzmemo odgovarajući stav. Ovo je rezultat jedne prakse koja se dogodila u BiH kada su sve sudije Suda BiH se našli u ulozi partijske stranke i onda je to bio problem. Ja bih zamolio, dakle, da se malo objasni, dakle svi vi možete da malo šire objasnite ovo o čemu se radi.

Druga stvar koju bih ja želio da postavim kao pitanje, ja se sad dalje nisam detaljno bavio, to je zapravo glavno pitanje koje ja postavljam, nisam bavio ovim pravno-tehničkim, nomotehničkim usklađenostima u ovom Zakonu, ali recimo malo mi nelogično zvuči u članu 11. Zakona u stavu 6. – da podnesak, vezano je za povlačenje tužbe, koji se, kojim se povlači tužba podnosi putem sudije u prvostepenom postupku. Valjda putem prvostepenog suda, ovdje piše „sudije“, malo mi pojasnite to ovaj, zašto je ovdje navedeno putem „sudije“, a nije navedeno putem prvostepenog

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Ja imam kod sebe, ja kod sebe imam ovdje, ja kod sebe imam tekst Zakona koji je pred zastupnicima i delegatima Parlamentarne skupštine BiH, dakle koji je prošao Vijeće ministara, ja predamnom ne može biti ništa drugo nego to što je oficijelno, dakle član 11. stav 6. Zamolio bih također da, recimo, idem na preskok, recimo član 90. Zakona govori o prijekidu, ja ne znam koji je ovo jezik, dakle „prijekid“, kažu da je ovo bosanska verzija. Na bosanskom koliko se ja razumijem u bosanski jezik, je „prekid“ – prekid, je li tako? Ne treba dodavati tamo i izmišljati ništa što ne treba, jel'. Jel' ne znam to onda, nisam u toku, jel' najnovija jeste, dobro Berize, ja ću nastaviti onako kako sam ja naučio od svoje majke prekid, obustava i zastoj postupka i sad pazite nije na tome akcenat, onda se dakle, prekid, obustava i zastoj, a onda se govori ovaj, prvo o zastoju, pa se onda kasnije o obustavi, je li ovdje dobro postavljen redoslijed, dakle molio bih da se na te okolnosti, ovaj.

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Član 90. izmjena i dopuna. Evo to su neka pitanja, pa sad izvolite, mislim rasprava je otvorena slobodno možemo govoriti o svemu, pa želite Vi ispred Suda BiH, izvolite. Samo izadite pred govornicu, molim Vas predstavite se i kažite šta imate. Slobodno govorite svi što imate.

SRETO CRNJAK

Ja sam Sreto Crnjak sudija Suda BiH. Mi smo govorili, odnosno kolegica Šida je govorila o nekim specifičnostima Suda BiH koje moraju biti, koje se odražavaju i na ovaj Zakon o partijskom

postupku Suda BiH. Jedna od tih specifičnosti je ova koja se odnosi na prenošenje nadležnosti Suda BiH na drugi sud, ako je sud zbog isključenja ili izuzeća sudija ne može postupati u tom predmetu. Dosadašnji Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH nije imao rješenje za ovu situaciju i kako su prethodni govornici već istakli, to je obaveza u skladu sa presudom, Odlukom Ustavnog suda BiH da se ovo pitanje riješi. Ovo rješenje koje je predloženo u izmjenama Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH mi smo razmatrali i bojimo se da ono nije najadekvatnije rješenje. Ovaj, u dosadašnjem, zapravo ovo je pitanje koje se prvi put pojavljuje, kada su u pitanju zakoni o parničnom postupku entiteta, kao i raniji Zakon o parničnom postupku SFRJ, to pitanje je bilo riješeno na taj način kad je sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen da postupa u nekom predmetu, da će predmet dostaviti neposredno višem sudu koji će odrediti drugi stvarno nadležni sud koji će postupati u tom predmetu. Dakle, ovaj, ako se pitanje, to pitanje postavi pred osnovnim ili opštinskim sudom, nadležni okružni, odnosno kantonalni sud će o tome odlučiti, odrediće drugi sud, a ako je u pitanju okružni ili kantonalni je, ovaj, pitanje se ... onda će to vrhovni sud. Ja koliko znam u dosadašnjim zakonima o parničnom postupku niti se to pitanje postavljalo, niti je bilo regulisano šta ako je to situacija i pred vrhovnim sudom takva, ko će odlučivati.

Kad je u pitanju Sud BiH smatramo da ovo predloženo rješenje nije najadekvatnije, odnosno nije u interesu ekonomičnosti, prije svega u interesu ekonomičnosti postupka, jer tu se predviđa da će Sud BiH obratiti se sudu entiteta, zavisi iz kog entiteta potiče stranke, pa da će, Vrhovnom sudu entiteta, pa da će Vrhovni sud entiteta odrediti koji će sud postupati u tome predmetu. Mi smo izražavali mišljenja da bi to bilo, da bi se to moglo regulisati na jednostavniji način. Prvo, mi smo sud koji nemamo sud neki iznad sebe, dakle i prvostepeni i drugostepeni sud završava se sva ova nadležnost i ujedno naša nadležnost je da odlučujemo o sukobu nadležnosti između sudova, svih sudova na području BiH sudova i sukob u radu sudova entiteta. Pa smo mislili da bi bilo bolje rješenje da u slučaju kada Sud BiH je zbog izuzeća isključenja sudija, ne može postupati u nekom predmetu, da o tome ko će postupati u tom predmetu da o tome odluči opšta sjednica Suda BiH koja će odrediti drugi sud iste stvarne nadležnosti na području entiteta ili Brčko Distrikta. Neko će postaviti pitanje da li je to u nadležnosti opšte sjednice, u Zakonu o Sudu BiH su navedene nadležnosti opšte sjednice, a rečno je ima i uopštena odredba – da opšta sjednica odlučuje i o drugim pitanjima koja se tiču rada suda. Što bi se moglo podvesti pod ovu odredbu, a osim toga mislim ako bi se Zakonom o parničnom postupku pred Sudom BiH dala ta nadležnost opštoj sjednici kao posebnim zakonom da bi se to moglo i to pitanje prevazići.

Jedna varijanta je ta, a druga alternativa bi bila da ako Sud BiH zbog isključenja ili izuzeća sudija ne može postupati u nekom predmetu, da o tome ko će odlučivati u tom predmetu, koji će zapravo sud entiteta ili Brčko Distrikta adekvatne stvari ... odlučivati u tom predmetu, da o tom odluči Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH, eto ovaj, kao što je u ovim entitetskim zakonima neposredno viši sud, ovdje da to bude Apelaciono odjeljenje. A u budućnosti vjerovatno da će to biti i Sud BiH, Apelacioni sud BiH koji bi o takvom pitanju odlučivao.

I ja sam, ovaj, uglavnom ovo htio reći, neke stvari će iznijeti moja kolegica Šida, ali samo znam da ste još govorili zašto stoji da će se putem sudije, mislim da u prvostepenom postupku da to ne treba da stoji, to je neko imao u vidu da u prvostepenom postupku sudi sudija pojedinac, pa putem sudije. Međutim, sud je predstavljen, uvijek se sud pojavljuje bilo to da postupa po sudiji pojedincu, bilo u vijeću, dakle ne treba da stoji putem sudije, nego putem prvostepenog suda, mislim tako treba te.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Tako je pisalo od kako je vijeka i svijeta.

SRETO CRNJAK

Jeste. Ja se zahvaljujem.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama velika.

Dalje ko želi da govori, slobodno. Goran Nezirović, ja sam već upamtio, jel'. Jesam upamtio ako griješim, slobodno ispravite. Izvolite Vi za govornicu, dođite. Možete odma ako hoćete govoriti malo pored ovoga ako ćete odgovarati na ova pitanja, malo ...

GORAN NEZIROVIĆ

Naravno, ja sam htio

/istovremeno pričaju predsjedavajući i Nezirović/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Malo i o članu 27. ima li ovdje dovoljno garancija za ovo o čemu je govorila profesorica kao sankcije za izostanak odgovora na tužbu i donošenje presude zbog propuštanja. ... izvolite.

GORAN NEZIROVIĆ

Dakle, da krenemo redom, ja bih da uskladim diskusiju, da mi prvo odgovorimo na Vaše primjedbe, odnosno na primjedbe Suda BiH amandman po amandman, a onda svako od učesnika koji ima neki drugi prijedlog, sugestiju, primjedbu, mi stojimo na raspolaganju.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Samo izvolite.

GORAN NEZIROVIĆ

Međutim da prvo razriješimo ova dva, tri pitanja, dakle ovdje imamo jedan problem radna grupa se uopšte nije bavila članom 6.a. koji Vi sada nama delegirate kao sporno pitanje. Dakle, taj, tu izmjenu je u Zakon unijela, unijelo Ministarstvo BiH.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

I to je odgovor na pitanja,

GORAN NEZIROVIĆ

Dakle, radna grupa i mi kao konsultanti uopšte se nismo bavili tim pitanjem i ja ne bih sada pronalazio rješenja, mi se moramo tim pitanjem pozabaviti i na sljedećoj znači sjednici naše radne

grupe mi ćemo ponuditi rješenja za to sporno pitanje. Dakle, uopšte, da to kažem kolegama iz Suda BiH to pitanje mi nismo razmatrali, niti sam ja kao ekspert u toj radnoj grupi uopšte dobio nacrt zakona o kome mi danas govorimo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Tim više ova javna rasprava ima smisla, samo Vi izvolite.

GORAN NEZIROVIĆ

Naravno, naravno. Što se tiče ovo prekid i prijekid, pa ovaj ne dolazi u obzir da je bilo ko u radnoj grupi i u komisiji napisao riječ „prijekid“. Radi se o prekidu, obustavi i zastoju i to je zakonski termin koji je 50 godina u upotrebi i kako je do toga došlo, ja u to ne bih ulazio. To zaista ne znam.

Što se tiče povlačenja tužbe, u našem tekstu se uopšte ne pominje prvostepeni sudija, nego prvostepeni sud, tako da tu nema nikakvih dilema.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Možete li malo sada da malo, jesam li ja pogriješio ovdje u članu 90. ja samo idem na preskok, dakle ovo treba sve detaljno pregledati, vjerujte.

GORAN NEZIROVIĆ

Ja bih volio da Vi krenete redom.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ovaj, ma evo ja sam samo, ja, pazite pokušavam da podstaknem raspravu, Vi imate tekst Prijedloga zakona pred sobom, ovaj, pogledajte ga, meni se učinilo zakon kad se piše onda treba slijediti neki redoslijed, pa ako ste poredali u nazivu člana poglavlja koja slijede, onda u daljnjoj razradi treba ići redom kako je navedeno u samom poglavlju. I gore je navedeno prekid, obustava i zastoj, a onda se govori o zastoju, govori se o zastoju prije nego što se govori i o prekidu i o obustavi. Ukoliko nije ovo vezano za član 91. i 92., je li to neka greška kod ovog redanja, pogledajte malo tu stvar.

GORAN NEZIROVIĆ

Dakle, ja sam Vam sad rekao, ja nemam tekst Prijedloga nacrtu Zakona pred Sudom BiH, govorim ja imam pred sobom, znači, onaj nacrt koji je izradilo Ministarstvo pravde RS-a i to je onaj tekst koji odražava rad i prijedloge ove radne grupe. I u našem tekstu glava glasi – prekid, obustava i zastoj postupka, prvo se bavimo prekidom, nakon toga zastojem i obustavom postupka.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro, možete li onda još samo molim Vas kada je u pitanju član 27. ovoga Zakona i kada je u pitanju ova tužba, ustvari presuda zbog propuštanja, jel' zbog izostanka

GORAN NEZIROVIĆ
Zbog propuštanja.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Jeste, odgovora na tužbu, zbog, da mi kažete da li ovdje postoji dovoljno garancija u ovom članu koji su navedeni koji dakle odgovaraju na sve moguće situacije ili bar pretpostavljene situacije koje se u praksi mogu pojaviti. Molim Vas da, Vi znate šta to znači, sud ima pravo, obavezu da cjeni osnovanost službenog, mislim Vi to sve znate.

GORAN NEZIROVIĆ

Razumijemo se, dakle tokom rasprave u toku 2011. godine sudije su gotovo jednoglasno izrazile stav da sadašnje rješenje u pogledu ... nije adekvatno, a naročito rješenje kojim nije propisano u našem sadašnjem Zakonu o parničnom postupku, da se protiv te presude ne može izjaviti žalba, nego se može kao pravno sredstvo podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje. Mi smatramo, odnosno sudije smatraju, a to je i stav radne grupe, da i prijedlog za povrat u prijašnje stanje neadekvatno pravno sredstvo kojom tuženi može da pobija eventualno nezakonitostu koju sud uradi, počini prilikom donošenja, prilikom Dakle, osnovna izmena je uvođenje žalbe protiv ove presude, s tim što naravno prijedlog za povrat u prijašnje stanje i dalje ostaje kao pravno sredstvo za borbu tuženog protiv takve presude, tako da ne stoji primjedba da se ukida prijedlog za povrat. Prijedlog za povrat i dalje ostaje kao pravno sredstvo,

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/
Ne ostaje, ukinuto je

GORAN NEZIROVIĆ
Ne, ne, ne.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ
.... ma nije ukino, ne može biti ukinuta.

GORAN NEZIROVIĆ
Nema uopšte govora.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ
Kako ćeš ukinuti ... to,

GORAN NEZIROVIĆ
Znači, samo smo uveli

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ
Mora ostati ...

GORAN NEZIROVIĆ

Uveli smo žalbu protiv ... propuštanja, naveli smo iz kojih razloga se može izjaviti i ta žalba, znači isti oni razlozi kao za žalbu uopšte osim činjeničnog stanja što je sasvim razumljivo, s obzirom na prirodu tog pravnog instituta.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Sekretar, dakle, izvinjavam se, dakle sekretar je napisao, dakle ovdje imamo napisane primjedbe Suda BiH, ja se izvinjavam što govorim dok Vi stojite, izvinite molim Vas. Dakle, na ovaj tekst zakona imamo komentare Suda BiH koji su stigli u pisanoj formi i to je odraz stava Suda BiH. Moje amandmane zaboravite, ja sam pravio amandmane rukovodeći se time, ali oni uopće nisu važni, dakle važan je stav, ovo je javna rasprava i amandmanska faza traje. Jer je bilo prigovora da moji amandmani na sjednici Ustavnopravne komisije ne odražavaju nužno stav ... dakle gledajte stav Suda BiH mene zaboravite kao da me nema. I imate stav sekretara Komisije koji govori o pravno-tehničkim ili nomo-tehničkim nedosljednostima i meni sekretar sada kaže ovdje, da ovom normom u članu 27. dakle koja se odnosi na izvorni tekst člana 149. koja govori o presudi zbog ne izostanka, nego ranije zbog propuštanja, da je isključena mogućnost ulaganja zahtjeva za povraćaj u predašnje stanje zbog toga što postoji žalb na tu

GORAN NEZIROVIĆ

Mogu li da Vam odgovorim

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

... evo ja sam

GORAN NEZIROVIĆ

Dakle, u sadašnjem tekstu Zakona o parničnom postupku je u odredbi člana 183. govorimo o federalnoj, federalnom zakonu, rečeno da se presuda na osnovu propuštanja može pobijati putem prijedloga za povrat u prijašnje stanje. Budući da smo mi u ovim izmjenama predvidjeli da se presuda zbog propuštanja kao i svaka druga presuda pobija žalbom, mi smo naveli tamo da se briše ta odredba 183. koja govori samo znači o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje protiv presude propuštanja kao jedinom pravnom sredstvu ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

A za sve druge slučajeve ostaje institut

GORAN NEZIROVIĆ

Ali, ne, ne za sve druge slučajeve, nego one opšte odredbe o institutu za prijedlog za povrat u prijašnje stanje ostaju za sve, tako i za presudu zbog propuštanja. Dakle, kada, ako smo uveli žalbu protiv ... naravno da automatski moramo brisati onu odredbu koja govori da se ta presuda može pobijati samo prijedlogom. Naravno, ali generalno kao pravno sredstvo prijedlog za povrat za prijašnje stanje ostaje.

_____(?)
/nije uključen mikrofon/

GORAN NEZIROVIĆ
Naravno, naravno.

_____(?)
/nije uključen mikrofon/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ
Ok. Ok. Dobro molim vas,

GORAN NEZIROVIĆ

Samo da vam kažem, zakon se tumači tako što se tumači u svojoj cjelovitosti, sve odredbe, ne može se bilo koja odredba zakona pojedinačno tretirati, dakle kada sud donese presudu na osnovu propuštanja ukoliko tuženi zbog poplave, zbog bolesti, ... nalazio na operacionom stolu nije mogao podnijeti odgovor na tužbu u onom zakonskom roku od 30 dana, on će se poslužiti pravnim sredstvom prijedlogom za povrat u prijašnje stanje i napisati da je bio objektivno spriječen da podnese odgovor na tužbu. Međutim, ukoliko sud prilikom donošenja ... pogrešno primjeni materijalno pravo pa ocjeni da je tužbeni zahtjev očigledno osnova pa zapravo se radi o zahtjevu koji je očigledno neosnovan ili ako učini neku povredu procesnog prava protiv te greške suda stranka se može boriti samo žalbom.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Razumio sam ja, uredu je to, dakle dobro. Ne možemo svi govoriti ovaj, ne možemo svi govoriti u isto vrijeme, imate li Vi još nešto da kažete?

GORAN NEZIROVIĆ
Imam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dakle, ja bih odgovarao na sve ove primjedbe da njih završimo i da onda krenemo. Recimo, govori se o, jedna od značajnih primjedbi je tužba za utvrđenje kojom se govori o tužbi i kojom se utvrđuju činjenice. Radi se o nerazumijevanju institut, pa je i tamo rečeno da teorija procesnog prava ne poznaje tužbu za utvrđenje činjenica. To je tačno, međutim pravo je dinamična kategorija, pravo nije statično. Dakle, mi ne napuštamo koncept tužbe deklaratorne kojom se utvrđuje postojanje prava ili pravnog odnosa. Međutim, postoje sada novi instituti i novi zakoni koji su nametnuli potrebu za ovakvim rješenjima. Dakle, racimo Zakon o zabrani diskriminacije, diskriminacija koliko god je pravno pitanje toliko je istovremeno i činjenično pitanje. Zaštita potrošača, zaštita životne sredine, dakle to su sve činjenična pitanja koja mogu biti predmet ... jer od njih zavise onda ostala prava, o tome se radi.

IGOR BAJIĆ

/nije uključen mikrofon/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Sekretaru, Vi ste napisali svoje i to stoji napisano, pustite sada da ljudi govore šta imaju da kažu, možete se s tim slagati kao i ja ili ne slagati, ali dozvolite ovdje neka kaže svako ko šta misli slobodno. Ko se slagao, ko se ne slagao, pustite, nemojte voditi nikakvu raspravu i ubjeđivati jedni druge. Mi hoćemo da čujemo sve, mi smo kazali, Vi ste, ja sam Vam rekao da napišete i to je uredu.

GORAN NEZIROVIĆ

Mogu li samo jednu opštu napomenu.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Samo izvolite, kažite slobodno šta mislite svi.

GORAN NEZIROVIĆ

Dakle, ovdje se ne radi i mi ne plediramo kao radna grupa da smo mi iznjedrili jedan originalan tekst, on u nekim odredbama zaista jeste originalan tekst, međutim mi smo kao temelj za naša, imali važeći aktuelni zakonski tekst i one izmjene zakona u okruženju. Dakle, radi se o ZPP-u recimo Republike Hrvatske koja u julu ulazi u EU, dakle njihov Zakon o parničnom postupku je prošao Evropsku komisiju i ta Evropska komisija je dakle rekla, da je taj Zakon o parničnom postupku u skladu sa evropskim standardima. Republika Srbija se nalazi pred ulazom ili u hodniku za EU, oni su upravo u 2011. godini i 2012. takođe uz nadzor Evropske komisije vršili izmjenu svog Zakona o parničnom postupku i mi smo dakle imali u vidu sve one izmjene u okruženju, mi baštinimo tradiciju Evropskog kontinentalnog prava, Austije, Njemačke i Švajcarske, znači sva ta rješenja iz najmodernijih zakona mi smo imali u vidu kada smo predlagali ovakva rješenja. Strukturalni dijalog zahtjeva da se svi oni sistemski zakoni koji su od važnosti za jednu državu, da prođu znači kontrolu Evropske komisije. Dakle, ja zato plediram i na OSCE, a i na vas dakle da omogućite da i ovaj radni materijal, odnosno konačan tekst Prijedloga ovog zakona takođe bude na uvid Evropskoj komisiji pa da se oni izjasne da li je taj zakon u skladu sa standardima koje Evropa nalaže u okviru građanskog postupka.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Imate li još nešto?

GORAN NEZIROVIĆ

Samo ako ima pitanja.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro, sad bi ja da omogućimo drugima da govore, pa Vi kasnije možete ponovo ako nemate sad ništa da kažete, je li. Ja bih Vam se zahvalio na ovom dijelu,

GORAN NEZIROVIĆ

Samo da, da samo dvije stvari kažem,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Izvolite, kažite.

GORAN NEZIROVIĆ

Govori se o načelima, jedno od načela, novo načelo je u članu 2. gdje govorimo o federalnom zakonu, to je kod vas tamo u odredbama od člana 15. p nadalje, o osnovnim načelima. Dakle, sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan, to je jedno od osnovnih evropskih načela. Dakle, one je ustanovljeno još od napoleonovog Civilnog zakona iz 1804. godine. Tu se ne radi o pravu, o tome da li će sud donijeti ovakvu ili onakvu odluku, nego znači tu se radi o pravu na tužbu, pravu građanina na pravosuđe, gdje je dakle Evropa prije 200 godina rekla da predstavlja delikt ... odnosno pravosuđa ako odbije odlučuje, a vi to pogrešno povezujete tamo sa puštanjem kod dopunske presude.

Druga stvar, što se tiče načela Vaša primjedba je bila da li u posebnom stavu članu 10. stoji ono načelo suđenja u razumnom roku i da je to dužnost suda. Pravo na razumno, na suđenje u razumnom roku je prije svega pravo građanina, a to pravo, iz tog prava građanina proizilazi dužnost suda da sudi u razumnom roku, mi nismo htjeli da to načelo stavimo u okviru istog stava, jer taj stav člana sadašnji 10. govori o načelu efikasnog suđenja i ekonomičnog suđenja. Mi smo htjeli upravo izdvajanjem u posebnom stavu da podcrtamo važnost tog načela suđenja u razumnom roku.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepa.

Već duže vremena za riječ se javlja moj uvažni kolega Beriz Belkić i on ima sada riječ. Izvolite. Nakon toga također moj uvaženi kolega Zijad Jagodić, nakon toga moja uvažena koleginica ombudsmen, tako.

BERIZ BELKIĆ

Dobar dan vam svima i zahvaljujem se vašem prisustvu, odnosno mogućnosti da nešto saznam, naučim i razjasnim, jer ja nisam ekspert za ove stvari i vrlo mi je dragocjen ovaj skup danas ovdje.

Međutim, ja sam se javio iz razloga što ovo ne ide u pravcu da ja mogu da dobijem prave odgovore i kako ću sutra postupiti. Dakle, želim vas upozoriti na dvije, tri činjenice. Prvo, ovaj Zakon je u proceduri, dakle on je prošao prvo čitanje i to jednoglasno, na intervenciju suda je proces zaustavljen i data mogućnost da čujemo koliko su realne i prihvatljive sugestije Suda BiH. Teoretska mogućnost i prakrična mogućnost da se te primjedbe ako se usaglase prihvate kroz amandmane i td. međutim, zamjenili smo uloge. Radna grupa je vrlo korektno i do kraja meni sve razjasnila i ja nemam problema sa radnom grupom. Dakle, radna grupa je svoj posao završila,

predlagač Zakona je Ministarstvo pravde, odnosno Vijeće ministara. Vi ste jasno rekli član 6. – nismo dirali. Mene interesuje je li dosadašnji Zakon imao rješeno pitanje za ovakve situacije. Vi niste mogli postići konsenzus ili se niste upuštali u rješavanje ovog problema, ako dosadašnji Zakon nije rješavao ovo pitanje.

Čuli smo mišljenje Suda BiH kako se može riješiti ova situacija, dvije varijante. Ja sad očekujem od predlagača Ministarstva pravde da ono komentariše ove primedbe. Dakle, radna grupa je završila svoj posao, dragocjeno mi je vaše mišljenje. Mene interesuje predlagač, jer on je dobio gotov papir i kroz Ministarstvo se je to pretresalo, dorađivalo, gledalo, može li, ne može li, pa je otišlo na Vijeće ministara, pa je onda konačni tekst rezultat toga. Dakle, radna grupa je po meni završila posao, ja se zahvaljujem i naravno veliki je propust, gospodine sekretare, što tekst Zakona o kojem mi raspravljamo nije dostupan ljudima ovdje.

IGOR BAJIĆ

Dostupan je na web stranici ...

BERIZ BELKIĆ

Pustite na web stranici, trebali ste im reći na web stranici, ljudi kažu ne znaju.

IGOR BAJIĆ

... poslao pozivom

BERIZ BELKIĆ

Kažu ljudi – ne znaju.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim vas, hvala Vam uvaženi kolega Belkiću.

Tip javne rasprave i jeste ovo o čemu smo svi do sada govorili, da zapravo otvorimo pitanje sa svih mogućih strana, dakle potpuno, da nakon prvog čitanja javnu raspravu je moguće voditi, parlamentarnu javnu raspravu, tek nakon prvog čitanja, nema javne rasprave bez prvog čitanja. I da evo imamo priliku da čujemo, sve je dakle u rokovima ove parlamentarne procedure. Saznajemo to što saznajemo jel' i ovo jeste svrha javne rasprave i ova javna rasprava je samo dokaz da mi trebamo stalno, pogotovo kada su ovakve stvari otvarati javne rasprave i voditi nesmetano to, to nam ne škodi uopće.

Ja bih sada da nastavimo onako kako smo već podijelili unaprijed riječi, a nakon ovih izlaganja zamolio bih ministra pravde ili pomoćnika, dakle kako se oni dogovore, da kažu nekoliko rečenica ovako kako je gospodin Belkić govorio, a nakon toga ćemo mi donijeti zaključak koji će tražiti izlaz iz ove situacije. Taj zaključak će ići u smislu sagledavanja svih ovih mogućih stvari i usaglašavanja amandmana, imamo 15 dana, mislim, zato i jeste ovo napravljeno.

Sad, koliko se ja sjećam, riječ ima gospodin Zijad Jagodić, a nakon toga uvažena koleginica ombudsmen, a nakon toga izvolite javljajte se, Ministarstvo pravde će uglavnom govoriti na kraju. Izvolite.

ZIJAD JAGODIĆ

Zahvaljujem.

Najprije želim da se kao čovjek iz naroda i kao poslanik u državnom Parlamentu zahvalim što imam priliku ovdje da danas čujem problematiku, prije svega ovih prijedloga zakona o parničnom postupku i da pozdravim organizatora ove javne rasprave gospodina predsjedavajućeg Ustavnopravne komisije gospodina Šefika Džaferovića, evo ministar je, gospodin Čolak izašao je, i njega takođe pozdravljam. Vidim da je svakako uloženi veliki trud u ovom Prijedlogu zakona, međutim kao čovjek poznavajući privrednu problematiku i problematiku parničnog postupka, radeći i kao sudski vještak iz oblasti saobraćaja, često puta sam imao priliku da se susrećem sa problemima upravo stranaka u raznim sporovima. Međutim ovdje, kako vidim, radi se definitivno, nabrojati ću samo nekoliko tački o kojima želim i kao poslanik u narednom periodu diskutovati, ali prije svega vidim da je riječ o izjednačavanju prava tuženog i tužioca o obavještanju stranaka, o povlačenju tužbe, o pomoći nekoj stranci, donošenju presude zbog propuštanja, o razlozima podnošenja žalbe, o apsolutnoj povredi postupka, odustajanju od žalbi i td. I ja prije svega želim da se takođe zahvalim Misiji OSCE-a koja je na neki način u saradnji sa Ministarstvom pravde dala veliki doprinos ovim izmjenama i ovom procesu koji će sigurno reflektirati pozitivno. Međutim, vidio sam praktično u obrazloženju ovog zakona, u tački 4. konsultacije, da su ... mnoge institucije upoznate sa ovom aktivnošću, međutim kao što je već bilo na samom početku jasno da oni koji operativno rade na ovim, da ne kažem predmetima a to su sudovi, da izgleda su oni izostavljeni, što smatram da je definitivno jedan moguće propust koji bi bilo dobro da ga uključimo da sudovi, prije svega Sud BiH, entitetski sudovi, Sud Brčko Distrikta, da daju svoje mišljenje i da se to uradi. Ja ne vidim da je tu neki problem, ali definitivno trebamo to uvažiti i mislim da je sva slabost, koliko ja uočavam, upravo u tome. I ne vidim problem da se to ne bi riješilo i zaista bih zamolio da ovo svi skupa u zaključku tako definišemo da se njihove sugestije i primjedbe prema ovim izmjenama uvažavaju. I normalno, ja ne vidim da u Predstavničkom domu ovo ne bi moglo biti usvojeno.

Toliko, hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam uvaženi kolega Jagodiću.

Poštovana kolegica ombudsmen. Izvolite.

NIVES JUKIĆ

Dobar dan, dozvolite uvažene i cijenjene dame i gospodo da vas pozdravim kao ombudsman za ljudska prava BiH, zovem se Nives Jukić i jedna sam od nas troje i ja vam u ovom trenutku govorim u ime svih građana koji se obraćaju ovoj instituciji.

I kao što vam je poznato institucija ombudsmana za ljudska prava BiH štiti ta prava građana podnosi izvješće o rezultatima aktivnosti ove institucije Parlamentu BiH odnosno parlamentima entitetskim u BiH, a ja želim reći da u stvari naše izvješće predstavlja stanje ljudskih prava u BiH. Dakle, ja sada želim reći u ime tih građana koji se, evo i ovu godinu kao i prošlu godinu najviše žalbe na rad sudova.

BiH i naši građani u njoj trenutno skoro sve, zbog raznih situacija životnih, svoje probleme rješavaju putem suda. Ja moram reći, nažalost jer ja smatram da ne trebamo imati društvo u kojem se za sve, ali gotovo za sve, mora tražiti sudska zaštita. S te strane dužna sam vam odmah reći da broj od 3.124 žalbe koje smo imali u prošloj godini 637 se odnosilo na sudove. Ja govorim generalno. Dakle, ja u ovom trenutku ne govorim podatke koji se tiču samo za Sud BiH ili postupke pred sudovima BiH, već govorim o jednoj generalnoj situaciji koja je trenutna i gdje ustvari veliki broj upravo se žali zbog prava na pravično suđenje i na javnu raspravu u razumnom roku.

Svima je poznato da je država dužna i da je naša obveza da reguliramo i donesemo propise kojima ćemo građanima omogućiti to pravo na pravično suđenje i javnu raspravu. Ja s te strane, upravo kada sam detaljno pročitala ovakve izmjene i vidim da su urađene, jer ovim izmjenama je ustvari omogućena ekonomičniji i racionalniji postupak, jako bitna ravnopravnost stranaka u postupku, jer upravo kao što su uvažene kolege i kolegice govorile, upravo te institucije koje smo mi izbacili kao što smo imali prethodnu pomoć nekoj stranci mi sada nemamo, a ovim baš vraćamo, a to i jeste problem koji trenutno postoji. Ja vam govorim u ime građana. Ja vam želim reći da skoro svaku situaciju koju sam čitala izmjenom, sam vidjela u životu. Dakle, tu nepravdu koju stranka ima pred sudom i kaže, ali ja to ne znam ja nemam pojma, a upravo ovaj zakon i kaže da je sud dužan da takvoj stranci pomogne.

Druga stvar koju stvarno ja moram u ovom trenutku posebno istaći je i ova, nemogućnost beskrajnog ponavljanja postupka pred drugostupanjskim sudom. Vjerujte mi ne postoji opravdanje i ja nemam načina kako stranci reći kada mi kaže ili kad vi vidite da se predmet beskonačno može ponavljati pred drugostupanjskim postupkom, a vi mu na to kažete, da to je u skladu sa zakonom.

Prema tome, naravno dozvoliću uvaženom skupu i cijenjenom skupu da usaglasi sve dileme koje evo ovdje i zato jesmo pozvani i iznosimo, ali vjerujte mi svaka izmjena je u korist građana zbog kojih na kraju i sud postoji. I nažalost, ponavljam, u BiH trenutno građani skoro za sve moraju tražiti sudsku zaštitu.

Spomenuli smo i Zakon o zabrani diskriminacije koji, takav kakav je donešen, evo ja mogu odgovorno to reći kao jedan od ombudsmana gdje smo prepoznati kao centralna institucija za zaštitu ljudskih prava, mi mogli ovog trenutka odma da vam pričamo koliko god hoćete, koliko je manjkavosti u njemu za njegovu konkretnu primjenu. Ja govorim u ime građana, ponavljam u ime stranaka koji se svakodnevno obraćaju i upravo, evo sve situacije koje su ovdje predviđene, ja vam mogu za svaku ponaosob reći kako to izgleda u stvari u stvarnom životu.

Toliko od mene. Ja se zahvaljujem i naravno vrlo rado ću učestvovati u daljim pitanjima.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepa.

Ko dalje želi da govori?

Ako se niko od učesnika ne javlja, za riječ ja sada pozivam uvaženu koleginicu Milanu Popadić, pomoćnika ministra pravde za ovu oblast, da se obrati skupu. Izvolite.

MILANA POPADIĆ

Hvala predsjedavajući.

Žao mi je, čini mi se mnogo nekih ružnih epiteta sad je izneseno na račun Ministarstva pravde, a ja to neću dozvoliti.

Prvo, napomenut ću i ono što mislim da ne bi trebala među ovakvim stručnjacima da podijelimo izvršnu, sudsku i zakonodavnu vlast. Zakone priprema Ministarstvo pravde pred Sudom BiH iz svih oblasti i upravo u tom pravcu se išlo i u najboljoj namjeri kada je u pitanju i ovaj rad. Radna grupa koja je radila na pripremi ovog zakona i koju je formirao ministar pravde sastoji se od predstavnika izvršne vlasti u BiH, Ministarstva pravde BiH, Ministarstva pravde R-a, Federacije BiH i Brčko Distrikta BiH. Uvažene sudije, eksperti, nisu bili članovi radne grupe. I oni su bili tu kao eksperti i zaista imena u BiH koji su pomogli u iznalaženju najboljih rješenja. Pripreme zakona je na usaglašenim tekstovima radili entiteti za sebe, Brčko Distrikt za sebe, BiH za sebe.

Ovo govorim vizavi ovog člana 6.a). Ja zaista, evo ovo je stav Ministarstva pravde i ja ostajem i dalje, ako ćemo dat nadležnost opštoj sjednici, kako Sud BiH predlaže da zadužuje i daje u nadležnost sudu, hoće li to biti u Visokom ili u Sarajevu i da odlučuje kome će dati u nadležnost da sudi jedan predmet, zaista po meni je to kao pravniku nepravilno, a Parlament je tu kao zakonodavac koji će reći da li će to dati opštoj sjednici ili će dati sudiji pojedincu Suda BiH da zaduži neki sud u entitetu i u Brčko Distriktu da sudi po njegovom postupku. Stav Ministarstva pravde i učesnika Ministarstva pravde koji su radili na ovom tekstu i na ovoj odredbi za koju zaista nisu se izjašnjavali eksperti jer to nije domen, to nije usaglašavanje odredbi, eksperti su radili na usaglašavanju odredbi koje su identične u sva četiri zakona u BiH. Ovo je stav Ministarstva pravde. Ako je sud nenadležan zaista ne može opšta sjednica reći i izabrati, ja ću poslati, to je nešto što nemamo regulisano i što bi bilo pravilno da se obavijesti Vrhovni sud i da o tome donese odluku Vrhovni sud entiteta ili Apelacioni sud Brčko Distrikta i da kaže, zadužit ćemo taj i taj sud.

Što se tiče drugih pojedinačnih odredbi, prvo bih htjela da kažem na ove vaše primjedbe gospodine Džaferoviću i ja vrlo često ne razumijem mnoge novoizvedene riječi kad lektori nam to lektorišu, ali to je stav prijevod ili možda nešto pa ja nekad isto često tražim da mi prevede se, ali ovo je posao lektora pa je i prevod i prijevod i već ostalo što je tu napisano, nije Ministarstva pravde nego lektora prije dostavljanja

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

... prijekidu.

MILANA POPADIĆ

I prijekid, jeste prijekid. To su lektori koje mi dobijemo na tenderu i zaista Ministarstvo pravde ne dozvoljava da bilo šta ispravi tu. Nažalost, nekad dobijemo pa fali jedan član od lektora pa moramo bar to usaglasiti.

Što se tiče drugih primjedbi koje se odnose na pojedinačne odredbe ja stvarno ne bih tu štitila ni rad radne grupe niti stavljala primjedbe ili komentarisala da su osnovane te primjedbe koje su dostavile sudije ili koje su iznesene danas. Ono što bih zamolila i ono što će sigurno morati proisteći iz ove javne rasprave, da se sastanu članovi radne grupe, to će morati Ministarstvo pravde uraditi i mislim da bi bilo najispravnije, evo to smo čuli i od gospodina Kovačevića, da ne bi imali ponovo različita rješenja u BiH u četiri zakona, da se sastanemo i ono što je identično da taj dio usaglasimo, a one specifičnosti u Zakonu o parničnom postupku BiH zaista sve te primjedbe ponovo će se iskristalisati i mislim ona rješenja koja se smatraju opravdanim ona će se podržati i u obliku amandmana, naravno procedurom dostaviti Parlamentarnoj skupštini. A ono što Ministarstvo pravde misli da nije osnovano zakonodavac je tu, Parlament je tu pa će sigurno imati u vidu da donese najbolji zakon koji će zadovoljiti potrebe naših građana.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam Milana.

Mislim da ste Vi zapravo i dali zaključak ove današnje javne rasprave, ja mislim da je to s Vaše strane korektno, da ste našli izlaz iz ove situacije.

Zaključujući ovu javnu raspravu, prije nego što vam kažem šta mislim da treba da bude zaključak, želim reći da cilj javnih rasprava jeste ovo što smo mi danas imali priliku da čujemo i cilj javne rasprave je da svako kaže šta ima da kaže, da svako slobodno misli i da slobodno kaže šta je smislio. Prema tome, ova sala ovdje to jednostavno traži od svih učesnika i ne treba se niko ljutiti što neko ima opozitan stav, što više opozitnijih stavova, to više boljih rješenja, jer bez konkurencije i ideja nema najboljih rješenja.

Mi smo ovdje, predstavnici Parlamenta i mi ćemo u ovim salama donositi odluke i sutra kad se to objavi u Službenom glasniku mi hoćemo da bude nešto što je najbolje za ljude na koje se ovo odnosi, zbog kojih mi i jesmo zapravo svi ovdje.

Prva stvar koju moram ponovo pomenuti ovdje se tiče procesa konsultacija kod izrade pravnih propisa. Ja nimalo ne sumnjam da Ministarstvo pravde ne radi svoj dio posla onako kako je to propisano pravilima. Dakle, ja znam da to radi Ministarstvo pravde, ja sam i neka pitanja postavio na tu temu, ali čini mi se da mi nismo svi skupa dovoljno aktivni u pravo vrijeme nego da iskazujemo aktivnost kada već proces odmakne, dođe do određene faze i prođe onu fazu u kojoj bismo trebali svi da se uključimo ili neki da se uključe. Mislim da je to jedan problem kojeg će trebati osmisliti u BiH kada je izrada propisa u pitanju, a suština tog osmišljavanja će biti da se svi koji su zainteresirani u pravo vrijeme uključe i da budu aktivni jer jedino tako možemo imati propise koji će biti uredu.

Mi smo danas dakle primijetili neke stvari koje, pravo da vam kažem, nisu logične. Meni nije logično da, recimo glavni ekspert u izradi ovog zakona, uvažena profesorica kod sebe nema tekst prijedloga zakona, imate, ili nema sudija Vrhovnog suda, ne znam ko nema, da neko nema u ovoj sali ko je došao na javnu raspravu, a učestvovao je u pripremi ovoga, nema tekst prijedloga zakona koji je usvojen u prvom čitanju. Pazite, prvo čitanje, principi su podržani, dakle, mi hoćemo ove promjene. Mi govorimo sada o detaljima, govorimo o amandmanima. Ili recimo da Sud BiH pred kojim se primjenjuje ovaj zakon, jer ovaj zakon se odnosi na postupak pred Sudom

BiH, recimo uopće nije bio u prilici da ovo razmatra do evo ove situacije o kojoj su uvažena koleginica i kolega govorili. Dakle, tu će se nešto morati uraditi na tom planu i ova javna rasprava, dakle osim svoje usko specijalne namjene koja treba da sagleda rješenja, ima i ovu vrstu poruku.

Naš zaključak danas može biti sljedeći, on je vezan za procedure koje mi imamo. Naše procedure nalažu da se u roku od 15 dana od dana kada se održi javna rasprava, mogu uložiti amandmani na postojeća rješenja. Mi neke amandmane već imamo. Dakle, one primjedbe Suda BiH ja sam na svoj način zajedno sa sekretarom, pravo da vam kažem, i sa stručnim saradnikom, pretvorio onako žureći na sjednicu, amandmane, tako da je moguće da sam negdje nešto previdio ili nisam dovoljno dobro uzeo u obzir, tako da, to su moji amandmani. Mi imamo sada i u tom vremenu, dakle vremenu od 15 dana, će trebati završiti ovaj posao. Jedino ukoliko se ne stigne mi bi morali zatražiti produženje roka od Predstavničkog doma, jer ni ova komisija, prvo dakle ja nemam ovlaštenje da bilo šta zaključujem danas jer to treba da uradi komisija, a pogotovo nemam ovlaštenja da produžavam rokove, ne može ih ni komisija produžiti, njih može produžiti jedino Predstavnički dom. Ali mogu da vam kažem šta bi bilo pametno da se uradi ukoliko ima volje, a mislim da je tu predlagač ključni, Ministarstvo pravde je ovdje ključno. U ovom roku od 15 dana mislim da bi trebalo napraviti jedan sastanak ove radne grupe za ova, entitetski i državni nivo, o čemu je Milana govorila, gdje bi trebali da učestvuju predstavnici i eksperata i Suda BiH, OSCE-a svakako, dakle svi ovi ljudi koji su bili najeksponiraniji u ovom procesu i da se pokušaju usaglasiti amandmani na ovaj tekst. Sve što se usaglasi neka potpiše Ministarstvo pravde kao svoj amandman. Sve što se ne bude usaglasilo a neko misli da treba da bude amandman, ja mu stojim na raspolaganju i ja ću to kao predsjedavajući komisije uzeti kao svoj amandman i onda ćemo sve isporučiti pred Dom pa neka Dom pred komisiju i pred Dom, pa neka Dom i komisija odluče.

Ja se nadam da neće biti potrebe za ovom drugom vrstom intervencije i da ćete vi kao razumni ljudi, svi ste kazali sad, evo ja sam slučajno dakle danas leteći po zakonu vidio nelogičnost, čuj putem prvostepenog sudije, mislim, zna se, nikad se to nije pisalo u zakonima ovakve vrste, uvijek se pominjao sud, dakle sud, nije sudija eksponiran niti njegovo vijeće nego je sud eksponiran, a njegova struktura je nešto posebno, vezano za funkcionalnu nadležnost.

Ja vas molim da ove amandmane koje je uložio Sud BiH, primjedbe zapravo koje je podnio Sud BiH za što već imamo amandmane ili mislim da imamo, ovo što je sekretar napisao, ovo što se čulo danas u raspravi i posebno bih zamolio eksperte da pregledaju detaljno još jedanput ovaj tekst. Slobodno pregledajte i slobodno kažite šta mislite da bi trebalo popraviti, da sve to razmotrite na tom sastanku kojeg će organizirati Ministarstvo pravde i da nam nakon toga dostavite amandmane. Ja bih zamolio da uzmete još samo sekretara komisije da može da prati radi Parlamenta, na tom sastanku da bude prisutan, da znam ja šta se dešava kako bismo mogli dalje da organiziramo proces.

Profesorice Vi ste tražili riječ, imate nešto da kažete. Izvolite.

RANKA RAČIĆ

Kada su pitanju primjedbe i znači amandmani, ja sam dobila lično na moj mejl tako da Goran nije imao, ja sam imala i pažljivo sam ih iščitala, a Savo tekst zakona, ja sam se snašla, tako da sam imala sve. Kada su u pitanju amandmani i Vas gospodine što ste ispred i ovo što je sekretar

dostavio, radna grupa izuzev gospođe Gojković nismo nju konsultovali, mi smatramo da ovi amandmani, da imamo objektivni i egzaktni odgovor na sve naše izmjene i mi smo spremni. Jedina stvar koja smo ja i Goran u dilemi jeste kada imamo odluku Evropskog suda u Strazburu, koliko široko ćemo je postaviti zainteresovanoj strani, da li samo onoj čije je pravo slično pa povrijeđeno u zemlji da ne bismo došli u sukob da imamo znate precedentno pravo pa da uvodimo nešto što je nepoznanica, a sve ostalo u svim, molim vas, raspravama mi smo spremni da učestvujemo, ali naravno molim vas sa predstavnicima iz Suda BiH jer je ovo njihov zanat, oruđe i jedino oni mogu nama da ponude. Gospođa iz Ministarstva pravde je rekla da se radna grupa nije uopšte bavila zakonom pred Sudom BiH.

I na kraju samo ovo što je gospodin Džaferović rekao, u članu 300. - prekid, obustava i zastoj postupka, što ima elemenata. Ako smo postavili prekid, obustavu i zastoj tako bi trebalo da slijedi. Slijedila je radna grupa kad je u pitanju prekid, jer to su odredbe člana 315. i 319. Samo smo umjesto obustave prvo stavili zastoj, ali to smo koristili molim vas, iskustva iz okruženja, jer ima mnogo puta se desi da postoji zastoj u postupku, a sudija sada mora da ga protumači da ga nađe, a ovako smo na jednom mjestu mi evidentirali koji su to zastoji. Za sve ostalo hvala i hvala vama što ste korektno nas upućivali u sve ovo.

Zahvaljujemo još jedanput.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala profesorice.

I na kraju, evo zaključujući ovo, mislim da je stvar dakle jasna, Ministarstvo pravde bi trebalo, to je sad odluka Ministarstva pravde, mi ne možemo, ja ne mogu ništa nikom danas naložiti, ovo je samo moja sugestija i ja očekujem da se to dogodi, da organizira ovaj sastanak na kojem će biti predstavnici i jednog i drugog entiteta, dakle sudova ili ne znam ni ja radne grupe, volio bih da budu i najstručniji ljudi iz entitetskih sudova, dakle ljudi, predsjednici građanskih odjeljenja bi trebali da budu iz oba entitetska suda na tom sastanku, ova radna grupa, Sud BiH. Pozovite sekretara, možete obojicu sekretara, imamo dvije komisije, imamo mi i Dom naroda ovdje i ovo je javna rasprava, neka bude upoznat i sekretar komisije Doma naroda kao i Predstavničkog doma. Vidite šta je to u ovom tekstu na bazi svega ovog što smo mi kazali da treba popraviti, dogovorite se i neka Ministarstvo pravde uloži amandmane. Rekao sam ponovo ukoliko bude bilo nekih zahtjeva da se dodatno ulažu amandmani, ja evo stojim na raspolaganju i svaki od 57, ovo je sada 42 nemojte na 57, 42 zastupnika iz Predstavničkog doma vam stoje na raspolaganju, naravno koji žele, ja sam ovdje pa kažem da ja to hoću uraditi, da i to ako bude bilo potrebe isporučimo Ustavnoj komisiji a kasnije i Domu na odlučivanje. Najbolje je da to imamo pa nek se onda odluči o tome kako će se odlučiti.

I na kraju, kad je ovaj član 6. u pitanju, ja bih vas zamolio da, 6.a), da detaljno o tome promislite jer niste imali priliku do sada, ovo je rješenje koje je predložilo Ministarstvo pravde, čuli smo to dakle kako je do toga došlo, gospođa Milana je govorila. Ja sam u svom uvodnom izlaganju, kad sam se osvrtao na odredbe zakona, pomenuo prvo tu stvar i pitao kakva su iskustva u drugim državama koje, kada je po srijedi izuzeće, dakle ne nadležnost nego izuzeće sudija suda na nivou države. Ovo nije Vrhovni sud ali jeste sud na nivou BiH. Ovdje se pominje i rješenje sa Suda BiH, govori o općoj sjednici. Ja na brzinu razmišljajući, ne znam da li treba da ovo kažem ali evo reći ću, mislim da u takvim situacijama to može biti samo obavezna norma kojom bi

zakonodavac naložio recimo općoj sjednici tog suda da postupi tako i tako. To je jedino tako, po mom mišljenju, moguće završiti kada je najveći ili najviši sud u pitanju. A evo vi sad vidite kako je to, da ja ne bih dalje prejudicirao stvari, već sam dovoljno prejudicirao.

Evo toliko, hvala vam, ovim je naša javna rasprava završena, vidimo se u daljnjem toku procedure. Dakle rok je 15 dana.

_____ (?)
/mikrofon nije uključen/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro. Vi probajte pa ćemo da vidimo, mi ćemo podnositi izvještaj domovima dalje. Sekretar će to dalje pratiti što se procedure tiče.

Hvala vam lijepo. Doviđenja.